

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses, m. m.

Genom en den 22 december 1943 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 17, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll

dels, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses,
- 2) lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen,
- 3) lag om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1) angående naturminnesmärkens fredande,
- 4) lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling,
- 5) lag om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar samt
- 6) lag om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin,

dels föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 7) lag om ändrad lydelse av 23 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården,
- 8) lag om ändrad lydelse av 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443),
- 9) förordning om ändrad lydelse av § 15 förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning,
- 10) förordning om ändrad lydelse av 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 (nr 128) angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter,
- 11) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka samt
- 12) förordning om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker,

dels ock anhållit om riksdagens yttrande över vid propositionen fogade förslag till

13) förordning om ändrad lydelse av §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22),

14) förordning om ändrad lydelse av 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566),

15) kungörelse om ändrad lydelse av 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 (nr 315),

16) förordning om ändrad lydelse av 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936 (nr 561) samt

17) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1) angående biograföreställningar.

Författningsförslagen äro av följande lydelse:

1) **Förslag**

till

Lag

om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses.

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Där i lag eller författning uppgift ålagts polismyndighet utan att i lagen eller författningen särskild föreskrift meddelats om vad med polismyndighet avses, skall uppgiften tillkomma i stad med poliskammare denna och i övriga delar av riket polischefen i orten.

2 §.

Om särskilda skäl därtill äro, äger Konungen, utan hinder av vad i 1 § sägs, uppdraga åt annan polisman än polischef att i dennes ställe fullgöra på polischef eljest enligt 1 § ankommande uppgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

2) **Förslag**

till

Lag

om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen.

Häri genom förordnas, att 10 kap. 12 § strafflagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

12 §.

Till upprors — — — nödigt vara.

Med civilmyndighet förstås här Konungens befallningshavande, landsfogde samt polischefen i orten eller den, som i sådan ämbets- eller tjänstemans ställe satt är.

Är ej — — — stadgat är.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

¹ Senaste lydelse se SFS 1917: 308.

3) Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 1)
angående naturminnesmärkens fredande.

Härigenom förordnas, att 14 och 16 §§ lagen den 25 juni 1909 angående naturminnesmärkens fredande skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

14 §.

Överträder någon utan sådant medgivande, som i 12 § sägs, vad i enlighet med denna lag till naturminnesmärkes fredande stadgats och kungjorts, eller skadas naturminnesmärke i strid mot vad i 10 § tredje stycket sägs, eller bryter någon mot förbud, som i 11 § sägs, eller mot förbud meddelat enligt 13 §, vare straffet dagsböter.

Dömes någon till ansvar för överträdelse av förbud meddelat enligt 13 §, varde tillika förelagd att inom viss tid borttaga den störande anordningen vid äventyr att denna eljest må på hans bekostnad genom polismyndighetens försorg borttagas.

16 §.

Av böter — — — vetenskapsakademiens naturskyddskassa.

Finnes särskild — — — åklagarens andel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

4) Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni
1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. och 15 § 1 mom. lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

2 §.

1 mom. Den som beträdes med lösdriveri må anhållas av polisman eller tillsyningsman, och skall den anhållne ofördröjligen inställas till förhör i stad, där stadsfiskal finnes, inför denne och i övriga delar av riket inför landsfiskalen.

Befinnes vid — — — skälen därför.

I händelse — — — befallningshavande tillgängligt.

15 §.

1 mom. Det åligger polisman och tillsyningsman att hålla noggrann tillsyn å lösdrivare; och bör kommunalmyndighet samt tillsyningsman låta sig angeläget vara att bereda lösdrivare utväg till arbete.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

---

5) Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse av 22 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

Härigenom förordnas, att 22 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar skall erhålla följande ändrade lydelse.

22 §.

För verkställande av förordnande, varom i 21 § sägs, äro sundhetsinspektör och hälsovårdsmyndighet berättigade att av polismyndighet erhålla erforderlig handräckning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

---

6) Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Härigenom förordnas, att 15 § 2 mom. lagen den 20 juni 1924 med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, vilken lag enligt lag den 16 april 1943 (nr 177) gäller till och med den 30 juni 1948, skall erhålla följande ändrade lydelse.

15 §.

2 mom. Allmän åklagare, polisman eller person, vilken särskilt förordnats att vaka över efterlevnaden av gällande förordningar angående tillverkning av brännvin och angående försäljning av rusdrycker, skall, då han anträffar spritdrycker eller vin, som skäligen kunna antagas vara förverkade jämlikt stadgande i 2 kap. i denna lag, taga dryckerna i beslag tillika med kärl och emballage, vari de förvaras. Beslag skall, där så ske kan, göras i två vitt-

nens närvaro, och skall innehavaren av vad som tages i beslag eller, om han är frånvarande, hans ombud på stället eller någon av hans husfolk till-sägas om beslaget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

---

7) **Förslag**

till

Lag

om ändrad lydelse av 23 § lagen den 14 juni 1918 (nr 422)
om fattigvården.

Häri genom förordnas, att 23 § lagen den 14 juni 1918 om fattigvården skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

23 §.

Vill någon — — — han vistas.

Anmälan må — — — i församlingen.

Har anmälan — — — dess ordförande.

Polisman, läkare eller barnmorska, som finner någon vara i sådan be-lägenhet, att fattigvårdsstyrelsens ingripande är av nöden, bör därom göra anmälan hos styrelsen.

Oavsett om — — — erhåller sådan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

---

8) **Förslag**

till

Lag

om ändrad lydelse av 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443).

Häri genom förordnas, att 27 § epidemilagen den 19 juni 1919 skall erhålla följande ändrade lydelse.

27 §.

Det åligger polismyndighet samt tull-, lots- och hamnpersonal att biträda vederbörande hälsovårdsnämnd vid tillsynen över iakttagandet av vad i denna lag är stadgat ävensom av de särskilda föreskrifter, som jämlikt denna lag av nämnden meddelas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

---

9) **Förslag**

till

Förordning**om ändrad lydelse av § 15 förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61)
angående mantalsskrivning.**

Härigenom förordnas, att § 15 förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

§ 15.

Har uppgiftspliktig uraktlåtit att inom föreskriven tid och i behörig ordning avgiva mantalsuppgift, eller har han avgivit ofullständig sådan uppgift, bör den uppgiftsskyldige, om han finnes inom orten, av mantalsskrivningsförrättaren anmanas att i vederbörlig ordning och inom viss tid efter delgåendet av anmaningen fullgöra sin uppgiftsskyldighet. Anteckning om namn och hemvist å den, vilken meddelas dylik anmaning, skall ske i protokollet. Anmaning må genom polismyndighetens försorg tillställas den försumlige. Infordrad uppgift må avlämnas till den, som verkställer delgivningen. Hørsammas icke anmaning att avgiva eller fullständiga anmälan eller finnes den försumlige icke inom orten, må för anmälan införskaffande anlitas biträde av Konungens befallningshavande, som äger förelägga den försumlige lämpligt vite.

Genast efter mottagandet av den i § 8 mom. 5 omförmälda längd skall mantalsskrivningsförrättaren förelägga en var däri upptagen person, vilken försummat honom åliggande skyldighet att avlämna flyttningsbetyg, att inom viss lämplig tid efter föreläggandets delfående fullgöra omförmälda skyldighet. Delgivning av sådant föreläggande ombesörjes av polismyndigheten, och må infordrad uppgift avlämnas till den, som verkställer delgivningen. Polismyndigheten har att vaka över att föreläggandet efterleveres. Tredskas den försumlige, har polismyndigheten att skyndsamt därom göra anmälan till Konungens befallningshavande, som äger förelägga den försumlige vid vite att fullgöra sin kyrkoskrivningsskyldighet.

Polisman, som verkställer delgivning av anmaning eller föreläggande, varom i denna paragraf sägs, äger att därför av den försumlige undfå gottgörelse med fem kronor för varje förrättning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

---

¹ Senaste lydelse se SFS 1938: 615.

10) **Förslag**
till
Förordning
om ändrad lydelse av 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908
(nr 128) angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner
och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 4 § 7 mom. förordningen den 23 oktober 1908 angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

4 §.

7 mom. I 6 mom. omförmäld kontroll å biljettförsäljningen ombesörjes i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av drätselkammaren och på landet av kommunalnämnden.

Vid varje — — — kontrollant avskiljes.

Den som — — — behöriga utövande.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

11) **Förslag**
till
Förordning
om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 (nr 406)
angående försäljning av pilsnerdricka.

Härigenom förordnas, att 17 § 3 mom., 19 § 1 mom., 25 § och 27 § 2 mom. förordningen den 11 juli 1919 angående försäljning av pilsnerdricka² skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

17 §.

3. Kvittensbok och försäljningsbok skola hållas tillgängliga för Konungens befallningshavande, kontrollstyrelsen samt allmän åklagare, kvittensboken under forsling jämväl för person, som särskilt för detta ändamål utsetts av nykterhetsnämnd samt av polischefen i orten förordnats att utöva den här för erforderliga polisverksamheten, så ock för annan polisman. Kvittens- och försäljningsböckerna skola av partihandlaren förvaras under minst två år efter varje boks avslutande.

Närmare föreskrifter — — — av Konungen.

¹ Senaste lydelse se SFS 1920: 859.

² Senaste lydelse av 17 § 3 mom., 19 § 1 mom. och 27 § 2 mom. se SFS 1928: 114.

19 §.

1. Utskänkingsrörelse, vartill tillstånd erhållits enligt 13 §, må endast äga rum i lokal eller å plats, som blivit godkänd vid besiktning. Sådan besiktning hålles i stad, där stadsfiskal finnes, av denne och i övriga delar av riket av landsfiskalen med biträde av två personer, av vilka den ena utses av nykterhetsnämnden i kommunen samt den andra i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av magistraten och på landet av kommunalnämnden. Besiktningsmännen skola, därest försäljningsställe godkännes, om besiktningen utfärda bevis, vilket skall innehålla beskrivning å den besiktigade lägenheten.

Innan bevis — — — ej börjas.

Vad i — — — som försäljningsställe.

Kostnad för — — — Konungens befallningshavande.

25 §.

Under arbetsinställelse, vid tingssammanträde, inskrivningsförrättning, vapenövningsmöte eller annan truppsammandragning, under marknad, torgdag eller auktion så ock vid annan till större folksamling ledande förrättning, ävensom då eljest öppethållande av försäljningsställe kan föranleda oordningar, må Konungens befallningshavande ävensom polismyndigheten i orten så ock kommunalnämnd för visst tillfälle förbjuda försäljningen eller föreskriva erforderliga inskränkningar med avseende å densamma.

27 §.

2. Därest av handel, vartill tillstånd enligt denna förordning erhållits, oordningar föranledas eller å försäljningsställe, varest dylik handel idkas, osedlighet bedrives och sådant fortfar oaktat skedd erinran från polismyndigheten eller kommunalnämnden, må i stad magistraten och på landet kommunalnämnden förbjuda försäljningens fortsatta bedrivande. Beslutet därom gånge genast i verkställighet men skall, vid äventyr att förbudet eljest går åter, senast inom åtta dagar underställas prövning av Konungens befallningshavande, som, därest tillståndet ej finnes böra återkallas, har att för viss tid fastställa förbudet eller ock upphäva detsamma.

I Stockholm — — — mom. sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

---

12) Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925
(nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed
jämförliga drycker.

Härigenom förordnas, att 9 § 1 mom. och 15 § förordningen den 8 maj 1925
angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker skola
erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

9 §.

1. I stad, köping eller municipalsamhälle må utskänkning av alkoholfria
drycker, vartill rätt förvärvats genom tillstånd eller anmälan, endast äga rum
i lokal eller å plats, som blivit godkänd vid besiktning. Sådan besiktning
hålles i stad, där stadsfiskal finnes, av denne och å annan ort av lands-
fiskalen med biträde av två personer, av vilka den ena utses av nykterhets-
nämnden samt den andra i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad
av magistraten och i köping eller municipalsamhälle av kommunalnämnden
eller motsvarande myndighet. Besiktningsmännen skola, därest utskänk-
ningsställe godkännes, om besiktningen utfärda bevis, vilket skall innehålla
beskrivning å den besiktigade lägenheten.

Innan bevis — — — ej börjas.

Kostnad för — — — av länsstyrelsen.

15 §.

Under arbetsinställelse, vid tingssammanträde, inskrivningsförrättning,
vapenövningsmöte eller annan truppsammandragning, under marknad, torg-
dag eller auktion så ock vid annan till större folksamling ledande förrätt-
ning, ävensom då eljest öppethållande av försäljningsställe kan föranleda
oordningar, må länsstyrelsen ävensom polismyndigheten i orten så ock
kommunalnämnd för visst tillfälle förbjuda försäljningen eller föreskriva er-
forderliga inskränkningar med avseende å densamma.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

---

13) Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer
den 24 mars 1868 (nr 22).

Härigenom förordnas, att §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer
den 24 mars 1868¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

§ 13.

Var och — — — behörigen anmäld.

Är fråga — — — mottaga avgift.

Den, som — — — polismyndigheten meddelas.

Underlåter någon — — — 100 kronor.

Visar sig att tillställning, som i denna paragraf omförmäles, åsyftar eller innebär något, som strider mot sedlighet eller allmän lag eller föranleder till svårare oordning eller medför uppenbar fara för uppträdandes eller åskådares liv, äger polismyndigheten förbjuda dess förnyande.

Föreligger i fråga om tillställning fall som i nästföregående stycke sägs eller äger tillställning rum utan vederbörlig anmälan eller tillåtelse eller uppkommer bland de närvarande oordning av svårare beskaffenhet, som ej kan genom deltagarnas avlägsnande undanröjas, äger i stad med poliskammare denna och i annan stad polischefen upplösa tillställningen; och vare alla, som å stället sig församlat, pliktiga att på uppmaning av polischefen eller annan behörig polisman därifrån sig begiva, vid bot från och med 5 till och med 100 kronor för en var, som icke ställer sig sådan uppmaning till efterrättelse.

I fråga — — — särskilt stadgat.

§ 27.

Emot sådana av överståthållarämbetet, Konungens befallningshavande eller magistrat fastställda eller givna påbud och beslut, som i §§ 20, 21 och 23 omförmälas, ävensom över de närmare föreskrifter eller åtgärder, som det i övrigt enligt denna stadga tillkommer magistrat, polismyndighet eller polischef att meddela eller vidtaga, äger den, som anser sin rätt därav förnärmat eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd; gällande dock, utan hinder av besvär, påbudet, beslutet eller föreskriften till efterrättelse, intilldess annorlunda kan varda vederbörligen förordnat.

§ 29.

Vad i denna stadga om magistrat sägs gälle i Stockholm för överståthållarämbetet och i stad, där magistrat ej finnes, för kommunalborgmästaren. Med

¹ Senaste lydelse av § 13 se SFS 1913: 381.

polismyndighet avses i denna stadga poliskammare eller polismästare i stad där sådan finnes och i övriga städer magistrat eller kommunalborgmästare.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

---

14) **Förslag**

till

Förordning

om ändrad lydelse av 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566).

Härigenom förordnas, att 56 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 skall erhålla följande ändrade lydelse.

56 §.

Det åligger polismyndighet att biträda vid tillsynen över ordningen med avseende å allmänna hälsovården samt att, då anledning till anmärkning förekommer, därom skyndsamt göra anmälan till vederbörande hälsovårdsnämnd ävensom att lämna nämnden erforderlig handräckning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

---

15) **Förslag**

till

Kungörelse

om ändrad lydelse av 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 (nr 315).

Härigenom förordnas, att 3 § vapenkungörelsen den 22 juni 1934 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 §.

Envar som — — — och kaliber.

Deklarationen ingives till polismyndigheten i orten; dock må den som tillhör lappbefolkningen i stället ingiva deklARATIONEN till lappfogden.

Myndighet som — — — till länsstyrelsen.

Över verkställd — — — till honom.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1945.

---

16) Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen
den 23 oktober 1936 (nr 561).

Härigenom förordnas, att 13 § 3 och 4 mom. motorfordonsförordningen
den 23 oktober 1936¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

13 §.

3 mom. Besiktningsskylt skall, för automobil och motorcykel i dubbla
exemplar, mot nedsättning av skäligt belopp, som fastställles av Konungen,
tillhandahållas i stad med poliskammare av denna och i rikets övriga delar
av polischefen i orten.

Besiktningsskylt för automobil eller motorcykel må icke till någon ut-
lämnas, med mindre denne i två exemplar ingiver *försäkringsbevis* enligt 6 §
lagen om trafikförsäkring å motorfordon beträffande varje fordon, varå skylten
skall användas. Det ena exemplaret skall, försett med anteckning om ut-
lämnad skylts nummer, av poliskammaren eller polischefen översändas till
den försäkringsanstalt, som meddelat försäkringen.

Besiktningsskylt må — — — nämnda stycke.

Tillverkare eller handlande må ej till annan utlämna erhållen skylt, med
mindre beträffande det fordon, å vilket skylten är avsedd att användas, företes
enahanda intyg.

Skylt skall — — — försäkringen upphör.

4 mom. Länsstyrelse skall övervaka, att besiktningsskyltar finnas tillgäng-
liga hos poliskammare och polischef i de orter, i vilka sådana skyltar kunna
antagas bliva erforderliga.

Över utlämnade skyltar skall hos poliskammaren eller polischefen föras
förteckning, upptagande den persons namn och adress, till vilken skylt ut-
lämnats, dagen för utlämnandet samt skyltens nummer ävensom, beträffande
besiktningsskyltar för autobiler och motorcyklar, försäkringsanstaltens
namn och försäkringsbevisets nummer. Utlämnade skyltar skola för redovis-
ning uppvisas för poliskammaren eller polischefen årligen under december
månad. Brister därvid någon i redovisning, förfaller det nedsatta beloppet till
betalning i vad det belöper å saknad skylt. Varder skylt återställd, skall an-
teckning därom ske i förteckningen samt det för skylten nedsatta beloppet,
efter avdrag av poliskammarens eller polischefens omkostnader, återbetalas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

¹ Senaste lydelse av 13 § 3 mom. se SFS 1942: 916.

17) **Förslag**
till
Förordning

om ändring i vissa delar av förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1)
angående biografföreställningar.

Härigenom förordnas, att § 1 mom. 1 och 3 samt §§ 2, 4, 7, 8 och 9 förordningen den 22 juni 1911 angående biografföreställningar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

§ 1.

1. Var och en, som önskar offentligan förevisa rörliga fotografiska bilder (biograffilm), skall, där ej annat följer av vad i mom. 3 sägs, därom göra ansökan i stad med poliskammare eller polismästare hos nämnda myndighet, i annan stad hos magistraten eller kommunalborgmästaren samt på landet hos polischefen. Sökanden är pliktig att, när den myndighet, hos vilken ansökan gjorts, så påfordrar, ej mindre styrka, att den uppgivna lokalen blivit av ägaren eller innehavaren upplåten för ändamålet, än även om föreställningens närmare beskaffenhet lämna de upplysningar myndigheten äskar för att kunna meddela erforderliga ordningsföreskrifter.

Där hinder ej anses möta för det sökta tillståndet, har myndigheten att meddela tillståndsbevis. Innan sådant erhållits, vare förbjudet att utlämna inträdeskort eller att fordra, begära eller mottaga avgift.

Meddelat tillstånd — — — därtill förekommer.

3. Ansökan om tillstånd, som i mom. 1 sägs, erfordras ej beträffande föreställning, där endast sådan smalfilm (film med maximal bredd av 17.5 millimeter) skall förevisas, som av tillverkaren är märkt säkerhetsfilm, Sicherheitsfilm, Safety Film eller motsvarande. Angående sådan föreställning skall dock anmälan göras till myndighet, som i mom. 1 sägs, senast 24 timmar före föreställningens början. Myndigheten äger att meddela erforderliga ordningsföreskrifter samt att förbjuda föreställning, om den lokal, som i anmälan avses, finnes vara ur säkerhetssynpunkt olämplig eller eljest, när skäligen anledning förekommer.

§ 2.

Visar sig att föreställning, som omförmäles här ovan, åsyftar eller innebär något, som strider mot sedlighet eller allmän lag eller föranleder till svårare oordning eller att meddelade ordningsföreskrifter rörande tillställningen icke åtlydas, äger den myndighet, som meddelat tillståndet, förbjuda föreställningens förnyande.

Föreligger i fråga om tillställning fall som i första stycket sägs eller äger tillställning rum utan vederbörlig anmälan eller tillåtelse eller i strid mot

¹ Senaste lydelse se beträffande § 1 mom. 1 samt §§ 2, 4, 8 och 9 SFS 1930: 703, beträffande § 1 mom. 3 SFS 1941: 439 ävensom beträffande § 7 SFS 1938: 573.

meddelat tillstånd eller uppkommer bland de närvarande oordning av svårare beskaffenhet, som ej kan genom deltagarnas avlägsnande undanröjas, äger i stad med poliskammare denna och i övriga delar av riket polischefen inställa eller upplösa tillställningen, och vare alla, som församlat sig å stället, pliktiga att på uppmaning av polischefen eller annan behörig polisman begiva sig därifrån, vid bot från och med 5 till och med 100 kronor för envar, som icke ställer sig sådan uppmaning till efterrättelse.

§ 4.

Vid föreställning — — — nedan sägs.

Vad sålunda föreskrivits gäller ej, därest bilder, vilka icke beröra svenska krigsmakten vidkommande förhållanden och icke heller upptagits från luftfartyg (fasta och fria ballonger, motorballonger och flygplan), troget skildra nyligen inom riket inträffade händelser och förevisas under en tid av högst 10 dagar efter det de skildrade händelserna ägt rum; dock att ej heller i sådant fall bilderna må förevisas, innan de godkänts av myndighet, som i § 1 mom. 1 sägs.

§ 7.

Har film efter granskning i — — — bevis (förbudskort).

Har film efter granskning helt — — — granskningsavgift, uppgift härom.

Tillståndskort skall vid anfordran tillhandahållas myndighet, som i § 1 mom. 1 sägs, ävensom polisman.

Angående stämpelbeläggning — — — i stämpelförordningen.

Del, som uteslutits — — — av filmnegativet.

Del, som uteslutes — — — beprövande av statens biografbyrå.

§ 8.

Giver någon föreställning, som avses i § 1 mom. 1, utan tillstånd eller i strid mot föreskrifterna i meddelat tillståndsbevis eller utan att ställa sig till efterrättelse för dylik föreställning meddelade ordningsföreskrifter eller försummar ägare eller innehavare av lokal, som skall begagnas för sådan föreställning, att före dess början göra sig förvissad om att tillstånd meddelats, straffes med dagsböter. Till enahanda ansvar vare den förfallen, som överträder föreskrifterna i § 3 eller § 4.

§ 9.

Underlåter någon i fall, som omförmäles i § 1 mom. 3, att göra anmälan om föreställning eller att ställa sig till efterrättelse meddelade ordningsföreskrifter eller försummar ägare eller innehavare av lokal, som skall begagnas för sådan föreställning, att före dess början göra sig förvissad om att förevisningen blivit vederbörligen anmäld, böte från och med 5 till och med 100 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1945.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke kommer att lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Författningsförslagen hava upprättats inom socialdepartementet på grundval av ett av landsfogden Erik Sjöholm såsom utredningsman den 12 september 1942 överlämnat betänkande med förslag angående innebörden av begreppet polismyndighet i olika författningar m. m. (SOU 1942: 40). Över betänkandet ha efter remiss avgivits yttranden av ett flertal myndigheter och sammanslutningar. För innehållet i betänkandet ävensom de avgivna yttrandena redogöres i propositionen å s. 16—48.

Rörande huvudgrunderna för den föreslagna lagstiftningen har *föredragande departementschefen, statsrådet Möller*, vid remiss till lagrådet anfört följande.

»Utöver de primära uppgifterna att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt verkställa undersökningar i anledning av begångna brott har polisorganen i en mångfald lagar och författningar inom olika förvaltningsområden ålagts speciella uppgifter och tilldelats för uppgifternas fullgörande erforderliga befogenheter. Utmärkandet av vilka organ som i de olika fallen äro avsedda att vara verksamma har författningstekniskt sett ägt rum *antingen* genom att de åsyftade organen direkt namngivits *eller* genom att i författningen dels såsom sammanfattande benämning å organen använts ordet polismyndighet, dels lämnats en definition å vad som i författningen avses med polismyndighet *eller* slutligen genom användande av termen polismyndighet utan närmare förklaring av dess innebörd. Sistnämnda förfaringsätt är synnerligen ofta förekommande.

Tidigare torde användandet utan närmare bestämning av termen polismyndighet icke hava givit upphov till tolkningssvårigheter. Såvitt gäller landsbygden torde såsom regel ej heller nu någon tvekan behöva uppstå vem som skall fullgöra polismyndighet ålagd uppgift. Att förhållandet är ett annat för städernas vidkommande beror på de förändringar, som i många städer vidtagits i fråga om handhavandet av åtskilliga av de uppgifter, som i detta sammanhang närmast äro av intresse. Dessa förändringar sammanhånga med att polischefskapet i städerna i princip överflyttats från magistrat, borgmästare eller kommunalborgmästare till polismästare, stadsfiskal eller landsfiskal.

Utvecklingsgången i de olika städerna i nu ifrågavarande hänseende har icke varit ensartad. I en del städer har förskjutningen av de polisiära uppgifternas handhavande från de administrativa stadsorganen till de egentliga polismyndigheterna skett successivt och utan särskilt författningsstöd. I andra städer har överflyttningen skett i och med inrättandet av poliskammare. På åter andra håll har distriktsåklagarreformen utgjort den bestämmande faktorn.

På grund av nu antydda förhållanden har i många fall tvekan uppstått, huruvida viss uppgift skulle handhas av magistraten respektive kommunalborgmästaren eller av polischefen. Även om härav icke föranletts några allvarliga missförhållanden, har dock bristen på klarhet i de meddelade föreskrifterna ej sällan medfört, att framställningar ingivits till orätt myndighet, varav följt

onödig omgång i ärendenas behandling. Därjämte hava på grund av denna brist på klarhet uppgifter av samma art handhafs i en stad av magistrat eller kommunalborgmästare och i en annan stad av polismästare eller stadsfiskal. Vidare hava förstnämnda myndigheter i åtskilliga fall handhaft uppgifter av rent polisiär eller expeditionell art, vilka ur praktisk synpunkt lämpligen bort handläggas av de egentliga polisorganen.

Vid den nu av särskilt tillkallad utredningsman verkställda utredningen av hithörande förhållanden har genomgång skett av de lagar och författningar, som innehålla bestämmelser av intresse i förevarande sammanhang, varefter de uppgifter, som utredningsmannen på grundval av vissa angivna principer ansett böra ankomma å poliskammare eller polischef, blivit av honom förtecknade. Stadgande om att de sålunda förtecknade uppgifterna skola handhavas av poliskammare eller polischef har förutsatts skola införas på det sätt att i en särskild lag med vissa bestämmelser om polismyndighet föreskrevs, att de uppgifter, som enligt lag eller författning ankomme på polismyndighet i orten, skulle — med vissa uppräknade undantag, avseende författningar, som innehölle sådana definitioner å begreppet polismyndighet, vilka ansetts böra bibehållas — tillkomma i stad, där poliskammare finnes, denna och å annan ort polischefen. Vidare hava smärre ändringar i ett trettiotal olika författningar ansetts erforderliga för att den avsedda fördelningen av uppgifterna mellan å ena sidan magistrat och kommunalborgmästare samt å andra sidan poliskammare och polischef skulle bliva konsekvent genomförd.

Utredningsmannens förslag innebär huvudsakligen en i förtydligande syfte gjord formell översyn av hithörande författningsbestämmelser. På grund av den begränsade omfattning, som sålunda givits åt utredningen, kan förslaget genomföras utan hinder av vare sig den pågående utredningen om poliväsandets förstatligande eller den ännu ej slutgiltigt lösta frågan om kommunalförvaltningens ordnande i städerna. På grund härav och då det synes mig vara av värde att de påpekade bristerna i lagstiftningen på detta område bliva avhjälpta, vill jag förorda, att utredningsmannens förslag, vilket vunnit allmän anslutning bland remissmyndigheterna, förverkligas. Jag finner ej heller anledning frångå det av utredningsmannen förordade sättet för genomförande av förslaget och tillstyrker därför, att föreskrift om innebörden av begreppet polismyndighet meddelas i särskild lag.»

De i propositionen föreslagna författningsändringarna äro som regel föranledda av förslaget till lag om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses eller innebära en tillämpning av samma principer för fördelning av ärendena mellan de egentliga polisorganen och de allmänna administrativa organen, som kommit till uttryck i detta lagförslag. Dessa principer innebära enligt vad utredningsmannen uttalat, att å polisorganen skola ankomma dels ärenden, som äro av mera utpräglad poliskaraktär eller alltså ärenden, vilka avse upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, och dels andra ärenden, vilka höra samman med polisens allmänna verksamhet och för vilkas utförande polisen därför också redan med nuvarande ordning tages i anspråk, såsom

beträffande övervakning av författningars efterlevnad, verkställande av utredningar, handräckningar, delgivningar och dylikt. Magistraten och kommunalborgmästaren skola liksom hittills handlägga ärenden av mera allmän polisiär natur och vilka innebära mera förvaltningsmässiga bedömanden och avgöranden. — I några författningar ha föreslagits ändringar för att utbyta de föråldrade och till sin innebörd oklara termerna kronobetjänt och kronobetjäning mot tydligare benämningar på de polisorgan som avses. Beträffande vissa av författningsändringarna tillkomma därjämte vissa andra synpunkter.

I fråga om förslagen till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen och till förordning om ändrad lydelse av §§ 13, 27 och 29 ordningsstadgan för rikets städer kan följande anföras.

I 10 kap. 12 § strafflagen har vidtagits en ändring, som avser det där använda begreppet civilmyndighet. Enligt 10 kap. 12 § strafflagen må krigsmanskap användas till upprors stillande. Manskaper äger dock ej bruka vapen å upprorsmän förrän den på stället varande civilmyndigheten tre gånger ljudeligen i Konungens namn befallt dem att genast åtskiljas, vid äventyr att vapenmakt eljest användes. Övergå upprorsmännen så hastigt till våld, att civilmyndighet ej kan förfara som nu sagts, äger myndigheten förordna, att upproret genast skall stillas med vapenmakt. Ej må dock i något fall vapen brukas längre än civilmyndighet finner det nödigt för upprorets stillande. Med civilmyndighet förstås i nämnda paragraf Konungens befallningshavande, borgmästare eller polismästare i stad och landsfogde å landet eller den, som i sådan ämbetsmans ställe satt är. Är ej civilmyndighet tillstädes och kan ej dess ankomst avbidas, äger på stället varande högste militärbefälhavare förfara så som för civilmyndighet är stadgat.

Rörande den föreslagna ändringen i detta stadgande yttrar utredningsmannen bl. a.:

Att även borgmästare tillagts denna befogenhet torde sammanhänga med att denne tidigare hade ledningen av och ansvaret för ordningens upprätthållande inom staden. Med hänsyn därtill att varken borgmästare eller kommunalborgmästare — fränsett det fåtal städer, där nämnda befattningshavare äro polischefer — numera ha någon sådan befattning med polisväsendet, har den ändringen ansetts böra vidtagas, att borgmästaren uteslutits och ersatts med polischefen. På grund härav och i likhet med vad redan gäller enligt förordningen angående användande av militär personal till upprätthållande av allmän ordning m. m. torde förevarande befogenhet även för landet böra tillkomma polischefen. Eftersom polismästare alltid är polischef, har polismästaren uteslutits från de uppräknade befattningshavarna. — — — Då området för landsfogdens ordningspolisverksamhet numera omfattar icke endast landsbygden utan jämväl i princip städerna, har även härav betingad ändring vidtagits. Därjämte har, enär icke alla polischefer lära vara ämbetsmän i den bemärkelse, som avses i 10 kap. 1 § strafflagen, jämväl tjänsteman tillagts.

Vid granskning av förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen framhöll *lagrådet* bl. a., att en viss oklarhet rädde beträffande innebörden av bestämningen »den som i sådan ämbets- och tjänstemans ställe satt är». I anledning av denna anmärkning har *departementschefen* föreslagit en

ändring i 17 § kungörelsen den 16 september 1932 angående stats- och reservpolisen, varigenom nämnda oklarhet i viss mån bleve undanröjd. Departementschefen har därjämte hänvisat till att lagrådets erinringar ägde samband med frågan om polismans rätt att över huvud bruka våld och därför komme att upptagas i ett senare sammanhang.

Beträffande ordningsstadgan för rikets städer har utredningsmannen föreslagit sådan ändring i § 13 att befogenheten att upplösa tillställning skall tillkomma polischef i stället för, såsom nu är fallet, poliskammare, magistrat och kommunalborgmästare. Utredningsmannen framhåller, att uppgiften med avseende å sin karaktär syntes höra intimt samman med den egentliga polisverksamheten och därför principiellt borde ankomma å den, som hade ansvaret för ordningens och säkerhetens upprätthållande. Det nuvarande systemet innebure splittring i ansvaret för ordningens upprätthållande men genom att befogenheten tillades polischefen bleve ansvaret centraliserat hos en och samma myndighet. Därtill komme att såväl själva avgörandet huruvida en tillställning skulle inställas eller avbrytas som i synnerhet verkställigheten av ett sådant beslut merendels vore av brådskande natur samt förutsatte medverkan från polisen.

Mellan ordningsstadgan för rikets städer, å ena, samt förordningen angående biografföreställningar och andra hithörande författningar, å andra sidan, rådde enligt utredningsmannen den olikheten, att ordningsstadgan endast talade om upplösningsrätt, medan de andra författningarna även medgäve polismyndigheten rätt att på förhand inställa tillställning. Denna skiljaktighet vore ej sakligt motiverad och föreslås därför av utredningsmannen undanröjd genom ändring av ordningsstadgan till överensstämmelse med de övriga författningarna.

Den polismyndigheten i ordningsstadgan och andra hithörande författningar givna rätten att förbjuda tillställnings förnyande anknöte sig enligt utredningsmannen visserligen i viss mån till upplösningsrätten, men då den syntes höra mera samman med tillståndsgivningen samt denna ej av utredningsmannen upptagits till slutlig prövning, har utredningsmannen ej ansett sig böra undersöka, huruvida någon ändring borde ske beträffande rätten att förbjuda tillställnings förnyande.

I fråga om ändringarna i § 13 ordningsstadgan har *föredragande departementschefen* anfört följande:

»Såsom förut nämnts föreslår utredningsmannen, att rätten enligt § 13 ordningsstadgan för rikets städer att upplösa tillställning skall tillkomma polischefen. För närvarande tillkommer denna rätt i städer, där poliskammare ej finnes, magistrat eller kommunalborgmästare. De skäl, som utredningsmannen anfört till stöd för sitt förslag, synas mig bärande, och jag vill därför förorda nämnda ändring. Med hänsyn till den av utredningsmannen i andra sammanhang gjorda åtskillnaden mellan polismyndighets- och polischefsärenden torde dock den jämkningen böra vidtagas i utredningsmannens förslag, att rätten att upplösa tillställning förklaras tillkomma i stad med poliskammare denna och

i annan stad polischefen; termen polismyndighet kan med hänsyn till stadgans § 29 ej komma till användning.

Enligt kungörelse den 10 juni 1932 (nr 198) skall vad i § 13 är stadgat i fråga om maskerad, bal, lekstuga, lindansning, positivspelning eller dylikt, akrobatiska konststycken, konstridning, djurförevisning eller andra med dessa jämförliga tillställningar tillämpas jämväl beträffande dylika tillställning å ort, varest vad sålunda är stadgat icke redan är gällande, därvid landsfiskal skall tillkomma enahanda befogenhet, som enligt nämnda paragraf är i fråga om stad tillagd polismyndighet därstädes. Det är utan särskilt stadgande uppenbart, att i sådana fall landsfiskal i sin egenskap av polischef har samma befogenheter som enligt § 13 ordningsstadgan i dess nu föreslagna lydelse tillkomma polischef i stad.

Ett stort antal remissmyndigheter har uttalat sig rörande frågan huruvida även rätten att meddela tillstånd enligt § 13 ordningsstadgan för rikets städer borde överflyttas till de egentliga polisorganen. Av flera polischerer har därvid med styrka gjorts gällande, att den myndighet, som hade ansvaret för upprätthållande av ordningen vid en tillställning, jämväl borde äga det avgörande inflytandet beträffande frågan, huruvida tillställningen över huvud taget borde komma till stånd eller ej. Från andra håll har däremot framhållits, att rätten att hålla sammankomst vore en så betydelsefull medborgerlig rättighet att dess utövande icke borde göras beroende av beslut av ett exklusivt polisorgan.

Utredningsmannen har, efter framhållande av vissa synpunkter som talade för och andra som talade mot en överflyttning av tillståndsgivningen, för sin del ansett spörsmålet böra göras till föremål för närmare undersökning. En sådan undersökning har utredningsmannen emellertid ansett falla utanför det honom givna uppdraget.

Såsom i betänkandet omnämnes tillkallades den 11 november 1938 en sakkunnig för översyn av ordningsstadgan för rikets städer. Översynen skall enligt direktiven i första hand avse de i ordningsstadgan och med denna sammanhängande författningar förefintliga bestämmelser, vilka reglera anordnandet av offentliga tillställningar. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1939 skall utredningen tills vidare vila.

Den utförlighet, varmed frågan om tillståndsgivningen enligt ordningsstadgan för rikets städer behandlas i remissvaren, belyser i sin mån den vikt de ansvariga myndigheterna tillmäta denna fråga. Att frågans lösning måste föregås av en allsidig undersökning av problemet, är genom de framkomna meningsskiljaktigheterna tydligt. Jag har därför för avsikt att låta det avbrutna arbetet på översyn av ordningsstadgan inom kort återupptagas. Med hänsyn härtill kan det självfallet ej ifrågakomma att i detta sammanhang till slutligt avgörande upptaga frågan om ordningen för meddelande av tillstånd enligt § 13 ordningsstadgan.

Bestämmelserna i § 13 ordningsstadgan och motsvarande stadgande i förordningen angående biografföreställningar förete i sak vissa skiljaktigheter. Utredningsmannen har föreslagit, att förstnämnda författning skulle så ändras,

att likställighet mellan författningarna åvägabringades. Ändringarna innebära vidgade befogenheter för vederbörande myndigheter. Då det synes mig lämpligt, att även nu ifrågavarande spørsmål bliva föremål för omprövning i samband med den allmänna revisionen av ordningsstadgan, har jag ansett mig icke böra upptaga vad av utredningsmannen föreslagits.»

Lagrådet har vid granskning av de dit remitterade lagförslagen lämnat dem utan anmärkning, utom så vitt angår förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 12 § strafflagen.

Utskottet.

Utskottet finner det innebära en väsentlig fördel att klarläggande författningsbestämmelser meddelas om innebörden av begreppet polismyndighet. Den föreslagna regleringen synes ock vara praktisk och ändamålsenlig. Utskottet har vid sin granskning av de genom propositionen framlagda förslagen icke funnit anledning till erinran mot desamma.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte antaga de vid propositionen fogade, med 1—12 betecknade författningsförslagen; samt

B) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen vid granskning av de vid propositionen fogade, med 13—17 betecknade författningsförslagen icke funnit skäl till erinran mot desamma.

Stockholm den 21 mars 1944.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Karl Emil Johanson*, *Branting*, *Westman*, *Linnér*, *Krügel*, *Olofsson* och *Lindblom*;

från andra kammaren: herrar *Björling* och *Lindberg*, fru *Gustafson* samt herrar *Landgren*, *Gustafsson* i *Lekåsa*, *Stattin*, *Skoglund* i *Umeå* och *Lundberg* i *Uppsala*.